

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i Beteendevetenskapliga mätningar

Syllabus for the PhD program in Educational Measurement

- Omfattning: 240 högskolepoäng/120 högskolepoäng
- Examen: Filosofie doktorsexamen/licentiatexamen
- Nivåtillhörighet: Forskarnivå
- Fastställande: 2025-12-11
- Ikraftträdande: 2026-01-01
- Ansvarig instans: Samhällsvetenskapliga fakulteten

1. Mål för utbildningen

Utbildning på forskarnivå ska väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå eller motsvarande kunskaper.

Utbildning på forskarnivå skall, utöver vad som gäller för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, utveckla de kunskaper och färdigheter som behövs för att självständigt kunna bedriva forskning (Högskolelagen1 kap. 9a §)

1.1. Doktorsexamen

För doktorsexamen skall, enligt examensordningen, doktoranden

Kunskap och förståelse

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet beteendevetenskapliga mätningar samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med specifika metoder för beteendevetenskapliga mätningar i synnerhet,

Färdighet och förmåga

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till en självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och

UMEÅ UNIVERSITET

- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande,

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

För doktorsexamen i beteendevetenskapliga mätningar ska också följande krav gälla

- visa förmåga till kritisk reflektion kring kvaliteten hos mätinstrument liksom kring tolkning och användning av resultat av mätningar och bedömningar inom beteendevetenskaperna.

1.2 Licentiatexamen

För licentiatexamen skall, enligt examensordningen, doktoranden

Kunskap och förståelse

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet beteendevetenskapliga mätningar, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och specifika metoder för beteendevetenskapliga mätningar i synnerhet,

Färdighet och förmåga

- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet,

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

UMEÅ UNIVERSITET

För licentiatexamen i beteendevetenskapliga mätningar ska också följande krav gälla

- visa förmåga till kritisk reflektion kring kvaliteten hos mätinstrument liksom kring tolkning och användning av resultat av mätningar och bedömningar inom beteendevetenskaperna.

2. Behörighet och förkunskapskrav

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som fakultetsnämnden föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen (HF 7 kap. 35 §)

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng (hp), varav minst 60 hp på avancerad nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Högskolan får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl (HF 7 kap 39 §).

2.2 Särskild behörighet

För att uppfylla kravet på särskild behörighet att antas till utbildning på forskarnivå i beteendevetenskapliga mätningar krävs att den sökande har minst 90 högskolepoäng i ett beteendevetenskapligt ämne (till exempel pedagogik, psykologi, sociologi, eller kognitionsvetenskap) eller statistik, eller annan utbildning av motsvarande omfattning och fördjupning. Kraven anses uppfylla av den som på annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

3. Antagning och bedömningskriterier för urval

Antagning till utbildning på forskarnivå i beteendevetenskapliga mätningar följer den antagningsordning som finns för utbildning på forskarnivå vid Umeå universitet.

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven skall göras med hänsyn till följande bedömningsgrunder:

- förmåga att tillgodogöra sig utbildningen
- tidigare studieresultat och övriga relevanta vetenskapliga meriter
- kvaliteten på inskickad forskningsplan

Följande bedömningsgrunder tillämpas vid prövning av förmågan att tillgodogöra sig utbildningen:

- analytisk förmåga
- kommunikativ förmåga skriftligt och muntligt
- kritisk förmåga
- självständighet
- prestationer inom givna tidsramar

UMEÅ UNIVERSITET

4. Utbildningens innehåll och upplägg

Utbildning på forskarnivå i beteendevetenskapliga mätningar avslutas med licentiatexamen eller doktorsexamen. Utbildningen skall omfatta 120 högskolepoäng för licentiatexamen och 240 poäng högskolepoäng för doktorsexamen. En doktorand som antagits till forskarutbildning som skall avslutas med doktorsexamen kan avlägga licentiatexamen som ett etappmål.

Utbildning på forskarnivå i beteendevetenskapliga mätningar som avslutas med licentiatexamen omfattar två års nettostudietid och består av en kursdel om 45 högskolepoäng och en licentiatuppsats om 75 högskolepoäng.

Utbildning på forskarnivå i beteendevetenskapliga mätningar som avslutas med doktorsexamen omfattar fyra års nettostudietid och består av en kursdel om 90 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 150 högskolepoäng.

Varje doktorand ska ha en huvudhandledare och minst en biträdande handledare, dessa utses i samband med antagningen. Förslag på handledare ska innan beslut av prefekt beredas av institutionens forsknings- och forskarutbildningsutskott.

För varje doktorand ska det upprättas en individuell studieplan för den kommande studietiden. Planen ska följa den Samhällsvetenskapliga fakultetens riktlinjer om utformning och uppföljning. I planen skall institutionens och doktorandens rättigheter och skyldigheter preciseras, i fråga om till exempel finansiering, handledning, kurser och avhandlingsarbete. Denna plan ska godkännas av doktorand, prefekt och handledare.

4.1. Kurser

Kursdelen i utbildningen för doktorsexamen fördelas på:

- 30 högskolepoäng för obligatoriska kurser i beteendevetenskapliga mätningar
- 60 högskolepoäng för valfria kurser

Obligatoriska kurser:

- Introduktion till beteendevetenskapliga mätningar, 7,5 hp
- Validitetsteori, 7,5 hp
- Testteori, 7,5 hp
- Instrumentkonstruktion för beteendevetenskaperna, 7,5 hp

De obligatoriska kurserna förväntas ge forskarstuderande en såväl teoretisk som metodologisk bas för sitt avhandlingsarbete, liksom insikter i vetenskaplig redlighet och etik.

Valfria kurser väljs efter samråd med och godkännande av handledare och ytterst av forskarutbildningens examinator. De valfria kurserna utgörs vanligtvis av fördjupningskurser i såväl teori som metod, men kan också utgöras av kurser som är obligatoriska för doktorander som är antagna till en forskarskola där kurser ingår.

UMEÅ UNIVERSITET

Kursdelen i utbildningen med licentiatexamen som etapp-/slutmål består av 45 högskolepoäng där ämnets obligatoriska kurser ska ingå.

För kurserna inom utbildning på forskarnivå kan doktoranden erhålla något av betygen godkänd eller underkänd. Betyget bestäms av kursansvarig lärare för interna kurser. Forskarutbildningens examinator beslutar om tillgodoräknande av kurser som ges utanför det egna ämnet.

4.2. Doktorsavhandling/licentiatuppsats

Doktorsavhandlingen/Licentiatuppsatsen utformas vanligtvis som en sammanläggning av vetenskapliga uppsatser (sammanläggningsavhandling). En sammanläggningsavhandling innefattar i normalfallet 3–4 vetenskapliga uppsatser (1–2 för licentiatuppsats) samt en sammanbindande kappa som klargör det vetenskapliga bidraget som lämnas av uppsatserna.

De i avhandlingen ingående texterna kan vara författade av doktoranden ensam eller med medförfattare. Vid samförfattning ska respektive författares bidrag framgå. De vetenskapliga uppsatserna/artiklarna ska vara av sådan kvalitet att de bedöms uppfylla rimliga krav för att antas till publicering i en vetenskaplig tidskrift.

Uppsats för licentiatexamen får ingå som en del i avhandlingen för doktorsexamen.

Doktorsavhandlingen skall försvaras muntligt vid en offentlig disputation. En av fakultetsnämnden utsedd betygsnämnd bedömer avhandlingen genom att ge den något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygssättningen skall hänsyn tas till innehållet i avhandlingen och försvaret av den.

Licentiatuppsatsen skall på samma sätt försvaras muntligt vid ett offentligt seminarium. Uppsatsen bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd.

Avhandlingsarbetet ska presenteras löpande under forskarutbildningen, såväl internt som externt. Doktoranden förväntas presentera avhandlingspromemorior samt kapitel- eller artikelutkast inom ramen för forskarseminarierna som regelbundet anordnas på institutionen, och vid olika former av konferenser, där minst en är en internationell vetenskaplig konferens.

Avhandlingsarbetet skall granskas och diskuteras vid ett slutseminarium ungefär ett halvår innan planerad disputation. Till detta seminarium ska minst två läsare utses, där minst en är disputerad med ämnesexpertis, och minst en är extern (ej anställd vid institutionen).

Om lämpligt erbjuds även ett seminarium efter att cirka hälften av avhandlingsarbetet har genomförts. Till detta seminarium utses en eller två interna läsare.

5. Examen

Doktorsexamen i Beteendevetenskapliga mätningar uppnås efter att doktoranden fullgjort utbildning på forskarnivå om 240 högskolepoäng enligt denna studieplan och därvid fått betyget godkänd vid de kurser som ingår i utbildningen, samt författat och

UMEÅ UNIVERSITET

vid en offentlig disputation försvarat en doktorsavhandling som godkänts av betygsnämnden.

Licentiatexamen i Beteendevetenskapliga mätningar uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng enligt denna studieplan och därvid fått betyget godkänd vid de kurser som ingår i utbildningen samt författat och vid ett seminarium försvarat en licentiatuppsats som godkänts av betygsnämnden.

Examensbevis utfärdas efter beviljad ansökan till berörd enhet vid Umeå universitet.

6. Övriga anvisningar

Studieplanen gäller för samtliga doktorander som antagits till utbildning på forskarnivå i beteendevetenskapliga mätningar från och med höstterminen 2025. Övriga doktorander kan välja att följa denna studieplan eller en annan som gällt sedan tiden för doktorandens antagning till forskarutbildningen.

Gällande bestämmelser om utbildning på forskarnivå framgår av:

- Högskoleförordningen (HF): 5 kap. (anställning som doktorand), 6 kap. (utbildningen) och 7 kap (tillträde till utbildningen), bilaga 2 (examensordning) samt övergångsbestämmelser.
- Regler för utbildning på forskarnivå vid Umeå universitet.
- Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Umeå universitet.
- Utbildning på forskarnivå vid samhällsvetenskaplig fakultet.